

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 2Cdo/326/2021
Identifikačné číslo spisu: 3814220300
Dátum vydania rozhodnutia: 22.08.2023
Meno a priezvisko: JUDr. Lubor Šebo
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2023:3814220300.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu Štátny fond rozvoja bývania, Bratislava, Lamačská cesta 8, IČO: 31 749 542, zastúpenom advokátskou kanceláriou GARAJ § Partners s.r.o., Bratislava, Jozefská 3, IČO: 35 951 125, proti žalovaným 1/ X. S., narodenému dňa XX. F. XXXX, G., B. XXX/XX, 2/ A. S., narodenej dňa XX. A. XXXX, G., A. cesta X/XX, zastúpenej advokátkou JUDr. Luciou Fabriciusovou, Banská Bystrica, J. A. Komenského 18B, o zaplatenie 21 088,77 eura s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Prievidza, pod sp. zn. 9C/45/2015, o dovolaní žalovanej 2/ proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne z 24. februára 2021 sp. zn. 19Co/22/2020, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Trenčíne z 24. februára 2021 sp. zn. 19Co/22/2020 a rozsudok Okresného súdu Prievidza z 26. novembra 2019 č. k. 9C/45/2015-515 z r u š u j e a vec vracia Okresnému súdu Prievidza na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Prievidza (ďalej aj „súd prvej inštancie“) v poradí druhým rozsudkom z 26. novembra 2019 č. k. 9C/45/2015-515 uložil žalovaným 1/ a 2/ povinnosť spoločne a nerozdielne zaplatiť žalobcovi 14240,85 eura spolu s úrokom z omeškania vo výške 8,05 % ročne z každej mesačnej splátky vo výške 130,65 eura od 16. decembra 2010 do 16. februára 2016 a s úrokom z omeškania vo výške 8 % ročne z každej mesačnej splátky vo výške 130,65 eura od 16. marca 2016 do 16. novembra 2019 do zaplatenia a náklady spojené s uplatnením pohľadávky vo výške 334,29 eura (výrok I.), vo zvyšnej časti súd prvej inštancie žalobu zamietol (výrok II.), žalovaným 1/ a 2/ priznal nárok na náhradu trov konania od žalobcu vo výške 17,6 % (výrok III.), súčasne rozhodol o povinnosti žalovaných 1/ a 2/ zaplatiť spoločne a nerozdielne štátu súdny poplatok vo výške 854 eur na účet súdu prvej inštancie (výrok IV.).

1.1. Súd prvej inštancie zistil, že dňa 05. apríla 2002 uzavrel žalobca so žalovanými 1/ a 2/ ako manželmi Zmluvu o poskytovaní podpory uzatvorenú podľa zákona č. 124/1996 Z. z. o Štátnom fonde rozvoja bývania (ďalej aj „zákon o ŠFRB“) vo forme úveru č. XXX/XXX/XXXX, na základe ktorej žalobca poskytol žalovaným 1/ a 2/ podporu - úver vo výške 700.000 Sk pri základnej úrokovej sadzbe 3,1 % a dobe splatnosti 30 rokov. Faktúra a výpismi z účtu bánk bolo preukázané postupné čerpanie úveru na stavbu realizovanú žiadateľmi (žalovanými 1/ a 2/). Súd prvej inštancie zistil, že žalovaní si svoje

zmluvné povinnosti riadne neplnili a splátky úveru riadne nesplácali. Žalobca vyzýval žalovaných na úhradu nezaplatených splátok úveru, žalovaní tak neurobili, preto žalobca od zmluvy dňa 22. decembra 2014 odstúpil.

1.2. Po vykonanom dokazovaní súd prvej inštancie dospel k záveru, že žalobca v čase uzavierania zmluvy bol účelovým fondom zriadeným štátom, ktorého správu vykonávalo ministerstvo. Účelom jeho existencie a fungovania bolo financovanie štátnej podpory pri rozšírení a zveľaďovaní bytového fondu. Nešlo o vykonávanie obchodnej ani inej podnikateľskej činnosti za účelom vytvárania vlastného zisku. Fond nevytváral zisk, svojimi príjmami bol napojený na štátny rozpočet. Podpora poskytnutá žalobcom bolo poskytnutie úveru podľa osobitného právneho predpisu pre obmedzený okruh osôb (žiadateľ musel splniť podmienky podľa zákona o ŠFRB), vo verejnom záujmu, za úrokové sadzby nižšie ako obvyklé, alebo bezúročné alebo za podmienok pre dlžníka priaznivejších. Preto podľa súdu prvej inštancie zmluva o poskytnutí podpory uzavretá podľa zákona o ŠFRB, ktorou sa žalobca ako veriteľ zaviazal poskytnúť žalovaným podporu vo forme úveru, bola zmluvou o úveru podľa Obchodného zákonníka. Jej predmet označoval konkrétnu formu poskytovanej podpory v podobe úveru, čo zodpovedalo zákonom prezumovanej forme uvedenej v štátnom fonde rozvoja bývania (§ 8 ods. 1 písm. a) zákon o ŠFRB). Podľa súdu prvej inštancie použitie Obchodného zákonníka na tieto vzťahy účastníci nemôžu dohodou vylúčiť. Právne vzťahy založené zmluvou o úvere (§ 497 Obchodného zákonníka) reprezentujú kategóriu tzv. „absolútnych obchodov“. Rozhodujúcim znakom je forma vzťahu, nie jeho subjekty, nevyžaduje sa, aby išlo výlučne o vzťahy medzi podnikateľmi. V právnom vzťahu vyplývajúcom zo zmluvy o úvere, ako aj v právnom vzťahu, ktorý vznikne zo zabezpečenia záväzku dlžníka v takomto vzťahu, sa jeho subjekty riadia Obchodným zákonníkom. Skutočnosť, že ide o absolútny obchod, vylučuje dohodu strán o voľbe Obchodného zákonníka v zmysle § 262 ods. 1 a ods. 2 Obchodného zákonníka (tzv. voľbu práva).

1.3. Súd prvej inštancie právne posúdil zmluvu o úvere, ktorá bola predmetom sporu podľa § 497 a nasl. Obchodného zákonníka ako absolútny obchod a vzhľadom na námietku premlčania vznesenú vo vzťahu k splátkam splatným pred 18. novembrom 2012, posúdil podľa Obchodného zákonníka ako premlčané neuhradené splátky splatné do 18. novembra 2010, teda štyri roky pred podaním žaloby.

2. Krajský súd v Trenčíne (ďalej aj „odvolací súd“) rozsudkom z 24. februára 2021 sp. zn. 19Co/22/2020 rozhodol tak, že žalovaných 1/ a 2/ zaviazal spoločne a nerozdielne zaplatiť žalobcovi 29 973,45 eura a úroky z omeškania vo výške 8,05 % ročne zo sumy 11 862,84 eura od 06. novembra 2014 do 26. februára 2015, úroky z omeškania vo výške 8,05 % ročne zo sumy 20 989,52 eura od 27. februára 2015 do zaplatenia a náklady spojené s uplatnením pohľadávky vo výške 334,29 eura do 30 dní od právoplatnosti rozsudku (výrok I.), vo zvyšnej časti žalobu zamietol (výrok II.), žalobcovi priznal nárok proti žalovaným 1/ a 2/ spoločne a nerozdielne na náhradu trov konania v rozsahu 78,2 % (výrok III.) a vo IV. výroku rozsudok súdu prvej inštancie zrušil a v rozsahu zrušenia ho vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie (výrok IV.).

2.1. Podľa odvolacieho súdu predmet zmluvy uzatvorenej medzi žalobcom a žalovanými 1/ a 2/ dňa 05. apríla 2002 jednoznačne označoval konkrétnu formu poskytovanej podpory v podobe úveru na prístavbu rodinného domu žalovaných, čo zodpovedalo zákonom prezumovanej forme uvedenej v § 8 ods. 1 písm. a) zákona o ŠFRB. Zmluvou o úvere sa veriteľ zaväzuje, že na požiadanie dlžníka poskytne v jeho prospech peňažné prostriedky do určitej sumy a dlžník sa zaväzuje poskytnuté peňažné prostriedky vrátiť a zaplatiť úroky (§ 497 Obchodného zákonníka). Odvolací súd mal za to, že zmluva uzatvorená medzi stranami sporu spĺňala všetky podstatné náležitosti úverovej zmluvy, preto súd prvej inštancie správne ustálil, že strany sporu uzatvorili úverovú zmluvu v zmysle § 497 a nasl. Obchodného zákonníka. Pokiaľ by si strany napriek kogentnej úprave § 261 Obchodného zákonníka dohodli, že ich právne vzťahy sa riadia ustanoveniami Občianskeho zákonníka, musel by sa súd s touto skutočnosťou vysporiadať a posúdiť zmluvu aj z hľadiska § 39 Občianskeho zákonníka. V predmetnej veci si zmluvné strany v článku XII bod 12.3 dohodli, že práva a povinnosti účastníkov sa riadia predovšetkým zákonom o ŠFRB a ostatnými právnymi predpismi upravujúcimi vzťahy k ŠFRB. Vzájomné vzťahy sa podľa odvolacieho súdu riadia aj ostatnými všeobecne záväznými právnymi predpismi, najmä Občianskym zákonníkom. Uvedená dohoda je súladná s § 1 ods. 2 Obchodného zákonníka, z ktorého vyplýva, že Obchodný zákonník je zákonom špeciálnym, ktorý má prednosť pred všeobecnou úpravou obsiahnutou v Občianskom zákonníku a len v prípade, že Obchodný zákonník niektoré otázky nerieši

vôbec, uplatnia sa na ne ustanovenia občianskeho práva, najmä Občiansky zákonník, pričom z uvedeného zmluvného dojednania nevyplývala dohoda účastníkov zmluvného vzťahu, že ich práva a povinnosti sa budú riadiť Občianskym zákonníkom. Vzhľadom na uvedené odvolací súd zotrval na názore, že na danú vec dopadajú ustanovenia Obchodného zákonníka, ktorý obsahuje jednak komplexnú úpravu úverového vzťahu, úpravu ručenia v obchodno-záväzkovom vzťahu, uznanie záväzku, ako aj úpravu odstúpenia od zmluvy a premlčania.

2.2. Odvolací súd mal zároveň za to, že na vzťah vyplývajúci zo zmluvy o poskytnutí podpory uzatvorenej podľa zákona o ŠFRB nedopadajú ustanovenia zákona č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch z dôvodu, že v zmysle § 1 ods. 3 písm. b) citovaného zákona spotrebiteľským úverom nie je úver poskytovaný na účely podľa osobitných predpisov (vrátane zákona o ŠFRB) pre osobitný okruh osôb vo verejnom záujme a za úrokové sadzby nižšie, ako tie, ktoré prevládajú na finančnom trhu, alebo bezúročný úver, alebo za iných podmienok, ktoré sú pre spotrebiteľa výhodnejšie ako tie, ktoré prevládajú na finančnom trhu a za úrokové sadzby, ktoré nie sú vyššie ako úrokové sadzby prevládajúce na finančnom trhu.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podala žalovaná 2/ (ďalej len „dovolateľka“) dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodzovala z § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. c) CSP. Žiadala, aby najvyšší súd napadnutý rozsudok v spojení s rozsudkom súdu prvej inštancie zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie. Dovolateľka zároveň podala návrh na odloženie vykonateľnosti napadnutého rozsudku v spojení s rozsudkom súdu prvej inštancie v zmysle § 444 ods. 1 CSP.

3.1. Porušenie práva na spravodlivý proces dovolateľka videla v nezákonnosti napadnutého rozhodnutia. Mala za to, že pri rozhodovaní o odvolaní strán sporu odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie mienil zmeniť s poukazom na § 388 CSP (bod 28 napadnutého rozsudku). Uvedený záver však nebol zohľadnený v jeho výrokovej časti, čo v spojení s rozsudkom súdu prvej inštancie spôsobuje, že pre strany je záväzným ako výrok súdu prvej inštancie, ktorým boli žalovaní zaviazaní na zaplatenie istiny 14 240,85 eura spolu s príslušenstvom, tak aj výrok odvolacieho súdu, ktorým boli žalovaní zaviazaní na zaplatenie istiny 29 973,45 eura spolu s príslušenstvom. Podľa dovolateľky absencia uvedenia skutočnosti vo výrokovej časti rozhodnutia odvolacieho súdu, že dochádza k zmene rozsudku súdu prvej inštancie, spôsobuje duplicitné priznanie nároku žalobcovi.

3.2. Nesprávne právne posúdenie dovolateľka videla v posúdení zmluvy o poskytnutí podpory uzatvorenej podľa zákona o ŠFRB ako zmluvy, na ktorú sa aplikujú normy obchodného práva. Dovolateľka mala za to, že samotné označenie zmluvy ako poskytnutie podpory vo forme úveru nemôže zakladať záver, že ide o zmluvu o úvere upravenú Obchodným zákonníkom a že z toho dôvodu by bolo potrebné podľa § 261 ods. 6 Obchodného zákonníka aplikovať na zmluvný vzťah ustanovenia Obchodného zákonníka. Dovolateľka zároveň poukázala na rozhodnutia najvyššieho súdu (8Cdo/64/2019, 8Cdo/164/2020), ktoré konštatovali, že nároky zo zmluvy o poskytnutí podpory vo forme úveru je potrebné posudzovať podľa ustanovení Občianskeho zákonníka (vrátane nárokov po odstúpení od zmluvy). Podľa nej prijatie právneho názoru citovanými neskôr vydanými rozhodnutiami najvyššieho súdu o tom, že zmluvu o poskytnutí podpory uzatvorenú podľa zákona o ŠFRB je potrebné posudzovať podľa tohto osobitného predpisu, na vzťahy z ktorej, neupravené v tomto osobitnom predpise, je potrebné aplikovať všeobecnú právnu úpravu Občianskeho zákonníka, je výsledkom logického, gramatického a systematického výkladu, ktorý súčasne významne oslabuje správnosť a presvedčivosť odlišného názoru vysloveného v rozhodnutí najvyššieho súdu pod sp. zn. 5Cdo/120/2010.

4. Žalobca vo vyjadrení k dovolaniu poukázal na ustálenú rozhodovaciu prax (4Cdo/106/2018, 8Cdo/9/2019, 5Cdo/170/20118, 7Cdo/199/2019, 4Cdo/14/2021, 1Cdo/77/2019) v zmysle ktorej žalobca nevystupoval v postavení dodávateľa a zmluva o poskytnutí podpory vo forme úveru nemala charakter spotrebiteľskej zmluvy, pričom právny vzťah zo zmluvy o poskytovaní podpory vo forme úveru bol podľa žalobcu tzv. absolútny obchod a musel sa spravovať ustanoveniami Obchodného zákonníka.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie bolo podané včas (§ 424 CSP) a to oprávneným subjektom (§ 427 CSP) zastúpeným podľa § 429 ods. 1 CSP bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) skúmal či sú splnené aj ďalšie podmienky

dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti, pričom zistil, že dovolanie je prípustné a zároveň aj dôvodné.

6. Predmetná vec na najvyššom súde pôvodne napadla do senátu 2C a za sudkyňu spravodajkyňu bola určená predsedníčka tohto senátu JUDr. Viera Petriková. V dôsledku skončenia jej sudcovského pôsobenia na najvyššom súde bola potom - podľa bodu 2 prechodných ustanovení čl. XXVIIa a prílohy č. 5 opatrenia č. 6, ktorým sa mení a dopĺňa rozvrh práce najvyššieho súdu na rok 2023 s účinnosťou od 1. júla 2023 - táto vec pridelená senátu 7C a sudcom spravodajcom sa stal JUDr. Ľubor Šebo.

7. V podanom dovolaní dovolateľka uplatnila dovolacie dôvody v zmysle § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. c) CSP, pričom vec prejednávajúci senát považoval v tomto prípade za opodstatnené dať prednosť vecnému prieskumu napadnutého rozsudku dovolacieho súdu pred procesným prieskumom (pozri obdobne rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 4Cdo/198/2019, 4Cdo/200/2019, 4Cdo/36/2020, 8Cdo/28/2017).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. c) CSP

8. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

9. Aby určitá otázka mohla byť relevantná z hľadiska § 421 ods. 1 CSP, musí mať zreteľné charakteristické znaky. Predovšetkým musí ísť o otázku právnu a tiež, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie. Dovolací súd je viazaný iba vymedzením právnej otázky, ktoré považuje dovolateľ za nesprávne, nie určením, pod ktorý prípad prípustnosti jej riešenia (§ 421 ods. 1 CSP) táto otázka spadá. Prípustnosť podaného dovolania teda dovolací súd posudzuje vždy autonómne podľa jeho obsahu (8Cdo/54/2018, I. ÚS 51/2020). K dovolateľkou položenou právnej otázke poznajúc vlastnú rozhodovaciu prax, dovolací súd dospel k záveru, že táto právna otázka je v praxi dovolacieho súdu vyriešená, a preto posudzoval prípustnosť podaného dovolania z § 421 ods. 1 písm. a) CSP.

10. Nesprávne právne posúdenie dovolateľka videla v tom, že v danom prípade by sa mal na právny vzťah zo zmluvy o poskytnutí podpory vo forme úveru medzi žalobcom a žalovanými aplikovať Občiansky zákonník a nie Obchodný zákonník s poukazom na rozhodnutia Najvyššieho súdu sp. zn. 8Cdo/64/2019, 8Cdo/164/2020 vo vzťahu, ku ktorým videla odklon rozhodovania odvolacieho súdu. Právne závery odvolacieho súdu sú teda v rozpore s ustálenou rozhodovacou praxou dovolacieho súdu aj s poukazom na rozhodnutie Najvyššieho súdu 5Cdo/120/2010 z 29. marca 2012. Žalovaná 2/ mala za to, že ak nejde o absolútny obchod a nebola uzavretá dohoda podľa § 262 ods. 1 Obchodného zákonníka, potom je potrebné na vzťahy vzniknuté zo zmluvy o poskytnutí podpory aplikovať Občiansky zákonník.

11. V zmysle judikátu R 71/2018 patria do pojmu „ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu“ (§ 421 ods. 1 CSP) predovšetkým stanoviská alebo rozhodnutia najvyššieho súdu, ktoré sú (ako judikáty) publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky. Súčasťou ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu je tiež prax vyjadrená opakovane vo viacerých nepublikovaných rozhodnutiach najvyššieho súdu, alebo dokonca aj v jednotlivom, dosiaľ nepublikovanom rozhodnutí, pokiaľ niektoré neskôr vydané (nepublikované) rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v skoršom rozhodnutí nespochybnili, prípadne tieto názory akceptovali a z hľadiska vecného na ne nadviazali.

12. K prejednávanej veci je nutné zo strany dovolacieho súdu zhrnúť pre pochopenie súvislostí, že dovolací súd už ustáleno vyriešil postavenie žalobcu (ŠFRB) a aj to či ide (išlo) o spotrebiteľský charakter zmluvy o poskytnutí podpory vo forme úveru, v rozhodnutiach napr. sp. zn. 4Cdo/106/2018, 8Cdo/9/2019, 8Cdo/64/2019 a 8Cdo/164/2020. Tieto rozhodnutia treba považovať za súčasť ustálenej

rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

13. Dovolací súd v uvádzaných rozhodnutiach dospel k záveru, že ŠFRB je osobitný subjekt zriadený zákonom na realizáciu podpory štátu v oblasti bytovej politiky zákonom upravenými nástrojmi, pri ktorej nemá postavenie dodávateľa podľa ustanovenia § 52 ods. 3 Občianskeho zákonníka a ním uzatvorené zmluvy pri realizácii podpory štátu v oblasti bytovej politiky nemajú charakter spotrebiteľskej zmluvy v zmysle ustanovenia § 52 ods. 1 Občianskeho zákonníka.

14. Právnomu posúdeniu zmluvy o poskytnutí podpory vo forme úveru, t. j. posúdením či sa na daný zmluvný vzťah má aplikovať Občiansky zákonník alebo Obchodný zákonník (v zmysle uvedenej právnej otázky položenej dovolateľkou) sa venovali rozhodnutia NS SR sp. zn. 8Cdo/164/2020 a 8Cdo/64/2019, z ktorých vzišiel právny názor, že na predmetnú zmluvu a nároky z nej vyplývajúce by sa mali aplikovať ustanovenia Občianskeho zákonníka.

15. Z rozsudku NS SR sp. zn. 8Cdo/64/2019 z bodov 40. až 43 plynie nasledovné : „40. V danom prípade žalobca poskytoval podporu (i vo forme poskytnutia úveru) na základe a za podmienok, upravených v osobitnom predpise, ktorým v danej veci bol zákon č. 607/2003 Z. z. o Štátnom fonde rozvoja bývania (ďalej len „Fond“). Tento predpis vo svojich ustanoveniach komplexne upravoval všetky podmienky (§ 5 až § 12), za ktorých bol Fond oprávnený poskytovať o. i. úvery, vrátane vymedzenia podstatných náležitostí uzavretej Zmluvy o poskytnutí podpory (údaje o zmluvných stranách, účel, výška a druh poskytovanej podpory, spôsob plnenia záväzkov zmluvných strán, boli základnými náležitosťami každého zmluvného vzťahu). V zmluve boli tiež dohodnuté sankcie za oneskorené splácanie (nedodržanie splátkového kalendára), za neoprávnené použitie poskytnutej podpory, za neumožnenie kontroly na stavbe, resp. za iné porušenie zmluvných podmienok. Podpora poskytnutá z prostriedkov Fondu bola navyše určená výhradne len na úhradu faktúr a iných platobných dokladov a nemohla byť žiadateľovi poskytnutá v hotovosti. Poskytnutú podporu musel žiadateľ čerpať iba v súlade s podmienkami zákona č. 607/2003 Z. z. (ďalej nariadenia vlády č. 650/2006 Z. z. ktorým sa ustanovovali podrobnosti o druhoch a výškach poskytovaných podpôr na jednotlivé účely z prostriedkov Štátneho fondu rozvoja bývania, vyhlášky Ministerstva výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky č. 161/2004 Z. z. o podrobnostiach obsahu žiadosti o poskytnutie podpory z prostriedkov Štátneho fondu rozvoja bývania, o technických podmienkach a o dĺžke času uskutočnenia stavby v znení vyhlášky MVRR SR č. 663/2004 Z. z.) a zmluvne dohodnutými podmienkami. Je potom zrejmé, že Fond pri poskytovaní podpory vo forme úveru, neuzatváral Zmluvu podľa ustanovení Obchodného zákonníka. V danej veci tak nešlo o typický úver v zmysle ust. § 497 a nasl. Obchodného zákonníka, ale o úver, poskytovaný na základe osobitného predpisu, ktorým bol zákon č. 607/2003 Z. z., a to za podmienok v ňom uvedených a bližšie špecifikovaných v samotnej Zmluve, ktorej náležitosti rovnako upravoval tento predpis. Podpora z Fondu sa tak poskytovala len špecifickej skupine žiadateľov za zákonom stanovených podmienok, ktoré boli pre žiadateľa priaznivejšie než podmienky, za ktorých by si vedel obstaráť finančné prostriedky na kapitálovom trhu (t. j. za iných než komerčných podmienok).

16. Z bodov 45 až 49. rozhodnutia NS SR sp. zn. 8Cdo/164/2020 vyplýva : „45. Dovolací súd však záverom dodáva, že i napriek skutočnosti, že Zmluva uzavretá medzi stranami nemala spotrebiteľský charakter, je i dovolací súd názoru, že nároky z nej je potrebné posudzovať podľa ustanovení Občianskeho zákonníka (vrátane nárokov po odstúpení od Zmluvy). Ako už bolo uvedené, dovolací súd poukazuje na to, že žalobca pri poskytovaní podpory vo forme úverov nevykonáva podnikateľskú, ani obchodnú činnosť, a teda ho nemožno považovať za podnikateľa v zmysle § 2 ods. 2 Obchodného zákonníka. Jeho činnosť preto podnikaním nie je (§ 2 ods. 1 Obchodného zákonníka). Obchodný zákonník predovšetkým upravuje postavenie podnikateľov, obchodné záväzkové vzťahy, ako aj niektoré iné vzťahy súvisiace s podnikaním (§ 1 ods. 1 Obchodného zákonníka).

17. V danom prípade žalobca poskytoval podporu (vo forme poskytnutia úveru) na základe a za podmienok, upravených v osobitnom prepise, ktorým v danej veci bol zákon o ŠFRB. Tento prepis vo svojich ustanoveniach komplexne upravoval všetky podmienky (§ 5 až § 12), za ktorých bol Fond

oprávnený poskytovať o. i. úvery, vrátane vymedzenia podstatných náležitostí uzavretej Zmluvy o poskytnutí podpory (údaje o zmluvných stranách, účel, výška a druh poskytovanej podpory, spôsob plnenia záväzkov zmluvných strán, boli základnými náležitosťami každého zmluvného vzťahu). V zmluve boli tiež dohodnuté sankcie za oneskorené splácanie (nedodržanie splátkového kalendára), za neoprávnené použitie poskytnutej podpory, za neumožnenie kontroly na stavbe, resp. za iné porušenie zmluvných podmienok. Podpora poskytnutá z prostriedkov Fondu bola navyše určená výhradne len na úhradu faktúr a iných platobných dokladov a nemohla byť žiadateľovi poskytnutá v hotovosti. Poskytnutú podporu musel žiadateľ čerpať iba v súlade s podmienkami zákona o ŠFRB a zmluvne dohodnutými podmienkami. Je potom zrejmé, že Fond pri poskytovaní podpory vo forme úveru, neuzatváral Zmluvu podľa ustanovení Obchodného zákonníka. V danej veci tak nešlo o typický úver v zmysle ust. § 497 a nasl. Obchodného zákonníka, ale o úver, poskytovaný na základe osobitného predpisu, ktorým bol zákon o ŠFRB, a to za podmienok v ňom uvedených a bližšie špecifikovaných v samotnej Zmluve, ktorej náležitosti rovnako upravoval tento predpis. Podpora z Fondu sa tak poskytovala len špecifickej skupine žiadateľov za zákonom stanovených podmienok, ktoré boli pre žiadateľa priaznivejšie než podmienky, za ktorých by si vedel obstarat' finančné prostriedky na kapitálovom trhu (t. j. za iných než komerčných podmienok).

18. Dovolaciemu súdu sú známe závery rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 27. marca 2013, sp. zn. 6MCdo/4/2012, v zmysle ktorých „Zmluva o úvere upravená ustanoveniami § 497 až § 507 Obchodného zákonníka je tzv. absolútnym obchodom, čo znamená, že sa tento právny vzťah bez ohľadu na povahu jeho účastníkov spravuje Obchodným zákonníkom“, avšak tieto (vzhľadom na osobitnú úpravu postavenia Fondu a podmienok pre poskytovanie podpory) nemožno bez ďalšieho aplikovať i v posudzovanej veci. Ako už bolo uvedené, podmienky pre poskytovanie podpory (vo forme úveru) boli komplexne upravené v zákone č. 124/1996 Z. z. a v podrobnostiach špecifikované v samotnej Zmluve, rovnako uzavretej podľa tohto osobitného predpisu. Nešlo teda o úverovú zmluvu uzatváranú podľa § 497 a nasl. Obchodného zákonníka. Ak strany mali záujem riadiť sa pri poskytovaní úveru ustanoveniami Obchodného zákonníka, mohli si v Zmluve dohodnúť, že ich záväzkový vzťah sa bude spravovať Obchodným zákonníkom (§ 262 Obchodného zákonníka). Zmluvné strany si však v uzavretej Zmluve naopak dohodli, že „ich práva a povinnosti sa budú riadiť predovšetkým zákonom č. 124/1996 Z. z. a ostatnými právnymi predpismi upravujúcimi vzťahy k ŠFRB a ďalej ich vzájomné vzťahy sa budú riadiť ostatnými všeobecne záväznými právnymi predpismi, najmä Občianskym zákonníkom. Strany si tak pre úpravu ich záväzkového vzťahu, aplikáciu ustanovení Obchodného zákonníka, nedohodli.

19. Dovolací súd má za to, že vývojom (prijatím CSP) sa vypracovala judikatúra v tom smere, že na zmluvu o poskytnutí podpory vo forme úveru uzatvorenú podľa zákona o ŠFRB sa aplikuje režim Občianskeho zákonníka. Odvolací súd sa v danej veci stotožňuje so závermi vyjadrenými v týchto rozhodnutiach a nevidí žiadny dôvod na zmenu právneho názoru vyjadreného v označených rozhodnutiach alebo na odklon od právneho názoru v týchto vyjadrených, a teda ani dôvod na postúpenie veci veľkému senátu najvyššieho súdu [rozsudok dovolacieho súdu z 10. novembra 2016 sp. zn. 3Cdo/174/2016 (R 17/2017)]. Preto, ak súdy na daný právny vzťah zmluvy o poskytnutí podpory vo forme úveru aplikovali Obchodný zákonník, predmetnú vec neposúdili správne, odklonili sa od vysloveného právneho názoru v uvedených rozhodnutiach dovolacieho súdu, ktorý je možno považovať za ustálený, čím došlo k nesprávnemu právnemu posúdeniu veci.

20. Z dôvodov uvedených vyššie dospel najvyšší súd k záveru, že dovolanie podľa § 421 ods. 1 CSP je procesne prípustné a dôvodné. Dovolací súd napadnutý rozsudok odvolacieho súdu v spojení s rozsudkom súdu prvej inštancie zrušil (§ 449 ods. 1, 2 CSP), a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 450 CSP). S prihliadnutím na dôvod zrušenia napadnutého rozsudku odvolacieho súdu v spojení s rozsudkom súdu prvej inštancie sa najvyšší súd nezaoberal ďalšími, v dovolaní namietanými vadami.

21. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP). Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie,

rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 454 ods. 3 CSP).

22. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.